

APPENDIX

TOMI SEPTIMI

OPERUM SANCTI AUGUSTINI.

Exhibentur scriptiones aliquot DE STEPHANI MARTYRIS DETECTIONE, TRANSLATIONE ET MIRACULIS,

SCILICET :

AVITI AD PALCHONIUM EPISTOLA, DE RELIQUIIS
SANCTI STEPHANI, ET DE LUCIANI EPISTOLA
A SE E GRÆCO IN LATINUM VERSA.

LUCIANI EPISTOLA AD OMNEM ECCLESIAM TO-
TIUSQUE ORBIS CHRISTIANOS, DE REVELA-
TIONE CORPORIS STEPHANI MARTYRIS.

ANASTASII AD LANDULEUM EPISTOLA, DE SCRIP-
TURA TRANSLATIONIS STEPHANI MARTYRIS.
SCRIPTURA DE ALIA DETECTIONE AC TRANSLA-

TIONE SANCTI STEPHANI IN URBEM BYZAN-
TIUM, QUAM ANASTASIIUS LATINITATE DO-
NAVIT.

SEVERI EPISTOLA AD OMNEM ECCLESIAM, DE
VIRTUTIBUS IN MINORICENSI INSULA FACTIS
PER RELIQUIAS SANCTI STEPHANI.

DE MIRACULIS SANCTI STEPHANI PROTOMAR-
TYRIS LIBRI DUO AD EVODIUM.

EPISTOLA

AVITI AD PALCHONIUM,

DE RELIQUIIS SANCTI STEPHANI, ET DE LUCIANI EPISTOLA A SE E GRÆCO IN
LATINUM VERSA (a).

✠✠✠✠

*Beatissimo dilectissimoque semper in Domino papa
Palchonio, atque universo clero et plebi Ecclesie
Bracharenis, Avitus presbyter, salutem in Domino
eternam.*

Memores esse mei vos cupio et deprecor; sicut et ego, in quantum valeo, memoriam vestri habere non cesso, tribulationibus vestris meo dolore compatiens, et pro discidio patrie vestrae¹ in locis sanctis incessabiles lacrymas fundens: ut aut vobis Dominus restituat libertatem, quos admonere voluit; aut illis tribuat mansuetudinem, quos prevalere permisit. Et ego quidem, beatissimi fratres (teste Domino nostro Jesu Christo loquor), frequenter volui venire ad vos, ut vobiscum vel mala tolerarem, vel bonis fruerer: sed impeditum est desiderium meum, per totas jam Hispanias hoste diffuso. Veritus enim sum, ne et sancta loca relinquens, et ad vos forte non perveniens, ubicumque interceptus, irrationabilis audaciae poenas luerem. Sed quoniam misericors Deus, meo voto vestroque merito provocante², dignatus est in-

dulgentiae suae gratiam, primum ut dilectissimus filius et compresbyter meus Orosius usque ad has partes ab Africanis episcopis mitteretur, cujus mihi charitas et consolatio vestram omnium praesentiam reddidit (a); deinde ut in diebus ipsis, quibus jam ipse reditum³ incredibili desiderio parabat, beatus et vere sanctus, corona gloriae nostrae in Christo Jesu, primus martyr Stephanus se revelare et manifestare signis et virtutibus evidentissime sequentibus dignaretur, quem ego tantarum rerum ordinatoris Dei occasione perceptum⁴, dignius duxi Charitati vestrae praemittere, ut ipse praesens advocatus et patronus obsequentium sibi petitionibus dignetur assistere, qui, cum pateretur, etiam pro inimicis orare dignatus est: itaque, beatissimi dilectissimique fratres, memoriam vestri incessabiliter agens, et tam congruentem ordinantis Dei dispositionem videns, promptus fui de presbytero, cui revelatum fuerat, partem aliquam inventi corporis promereri, quam festinato expetitum secretoque perceptam ad vos dirigere non distuli. Quamobrem misi vobis per sanctum filium et com-

¹ In veteribus aliquot manuscriptis deest, *vestrae*; cujus loco in Ulmmerii codice et apud Baronium ad annum 415 habetur, *nostrae*.

² Sic apud Baronium. At apud Lov., *provocare*. In veteri codice abbatiae S. Galli, *procurare*.

(a) In praesentem Epistolam lib. 2. habet Gennadius in lib. de Viris illustribus: « Avitus presbyter, homo Hispanus a genere, ante relatam Luciani presbyteri scripturam translulit in latinum sermonem; et adjecta Epistola sua, per Orosium presbyterum Occidentalibus dedit. »

³ Hic in Mss. additur, *ad vos*.

⁴ Vetus codex Gallensis, *ordinantis Dei occasione percepta*.

(a) Gennadius in lib. de Vir. illustr. in Orosio: « Hic est Orosius qui a Augustino pro discenda animae ratione ad Hieronymum missus, rediens reliquias beati Stephani primi martyris, tunc nuper inventas, primum intulit Occidentibus. » Vide Augustini Epistolam 166, n. 2.

presbyterum meum Orosium reliquias de corpore beati Stephani primi martyris, hoc est, pulverem carnis atque nervorum, et quod fidelis certiusque credendum est, ossa solida atque manifesta sui sanctitate novis pigmentis vel odoribus pinguiora. Ut autem nulla possit esse dubitatio, ipsam ad vos subditam scriptis meis, sancti presbyteri, cui hæc revelata sunt, epistolam conscriptionemque transmissi, quam me pro fide veritatis plenius cognoscendæ rogante et expetente dicitur græco primum ipse

sermone, sed per me postea in latinum versa est. Quæ et vos, sancti et beati fratres, quam veraciter gesta sunt, tam fideliter suscepta habeatis imploro. Certum enim quia, sicut ipse beatus Martyr dignatus est nuntiare et pro salute mundi periclitans se manifestare, auxilio et præsentia tanti patroni, si vos tale pignus digno studio diligatis, tuti ex hoc quietique vivatis. Gratia Domini nostri Jesu Christi et sancti Spiritus vobiscum, dilectissimi in Domino. Amen.

ADMONITIO IN SUBSEQUENTEM EPISTOLAM.

Luciani ad omnem Ecclesiam totiusque orbis Christianos Epistolam indicare videtur Augustinus Tractatu 120 in Joannem, cum dicit n. 4: *Intelligendum est ad Ierum, non tunc solum, sed tunc primum venisse Nicodemum; ventilasse autem postea, ut fieret audiendo discipulus; quod certe modo in revelatione corporis beatissimi Stephani fere omnibus gemibus declaratur.* Et revelationis historiam hic relatam a Luciano confirmat magna ex parte in Sermone 318, n. 1, de Stephano sic loquens: *Hujus corpus ex illo usque ad ista tempora latuit; nuper autem apparuit, sicut solent apparere sanctorum corpora martyrum, revelatione Dei, quando placuit Creatori. Verum autem revelatum fuit ei, qui res ipsas inventis monstravit. Præcedentibus enim signis locus demonstratus est; et quomodo fuerat revelatum, sic et inventum est. Multi inde reliquias acceperunt, quia Deus voluit, et huc venerunt.* Item in Sermone 319, n. 6: *Latuit ante tempore corpus ejus, processit quando Deus voluit, illuminavit terras, tanta miracula fecit, mortuos vivos facit mortuos, quia nec mortuus.* Sed eandem Epistolam vicinus eorum temporum Gennadius propriis verbis memorat in libro de Viris illustribus: *Lucianus, ait, presbyter, vir sanctus, cui revelavit Deus, temporibus Honorii et Theodosii Augustorum, locum sepulcri et reliquiarum corporis sancti Stephani martyris primi, scripsit ipsam revelationem ad omnium Ecclesiarum personas, græco sermone.* Superfluum est testes eos adungere, qui Gennadii verba ipsa exscripserunt, ut Marcellinus in Chronico, Beda in libro de sex Ætatibus mundi, et posteriores alii. Nonnihil autem quod ad tempus spectat, dissentiunt invicem Marcellinus et Beda, dum hic revelationem ad septimum Honorii imperantis annum, ille vero ad Honorii consulis decimum refert. Marcellino adstipulatur Lucianus qualis a Joanne Ulimmerio primum, ac deinde a Lovaniensibus aliisque fuerat vulgatus, notans nimirum eosdem atque Marcellinus consules: quos mirum est non observatos fuisse a Beda, qui Lucianum hunc ipsum Ulimmerianum legit, et plura ex eodem in libro Retractationum in Acta. cap. 8 transcripsit. Certe quidem hæc consulum nota ab alio abest Luciani exemplari, quod in veteribus nonnullis codicibus reperitur. Caret etiam idem istud aliud exemplar in Floriacensi codice illis in fine verbis, n. 9, *Ex his ergo reliquiis transmissi Beatitudini vestræ, quæ hominis non sunt scribentis ad omnium Ecclesiarum personas.* Quamquam hæc forsitan dicebat Lucianus converso ad eos stilo, quorum causa scriptionem hanc edebat rogatus ab Avito, cui etiam reliquiarum partem ipsis transmittendam, sicuti liquet ex Aviti Epistola, donaverat. Porro utrumque hic damus exemplum scriptionis Luciani, Ulimmerianum (sic appellare liceat quod Ulimmerii cura pridem prodierat) ad plures manuscriptos recognitum, et aliud modo descriptum ex Floriacensi libro annos circiter quingentos habente, quod in aliis etiam manuscriptis nonnullis reperitur. Certe hoc posterius non incognitum antiquis fuit; nam Chrysippus presbyter Jerosolymitanus in Photii Bibliotheca, cod. 171, et Ado in Martyrologio id omnino sequuntur, atque ex ipso exscribunt multa, quæ in Ulimmeriano exemplo desiderantur. Additur apud Photium, *Gamalielæ præcepisse Luciano, ne posthac reliquias illas sole et pluvia corrumpi per negligentiam sineret; quod nullo jam in exemplari legitur.*

EPISTOLA

LUCIANI AD OMNEM ECCLESIAM,

DE REVELATIONE CORPORIS STEPHANI MARTYRIS PRIMI ET ALIORUM.

EX HEBREIS ULEM. ET LOV. ET RECOGNITA AD PLURES MSS.

LUCIANUS misericordia Dei indigens et omnium hominum minimus, presbyter Ecclesie Dei quæ est in villa Caphargamala in territorio Jerosolymorum, sanctæ Ecclesie et omnibus sanctis qui sunt in Christo Jesu in universo mundo, in Domino salutem.

1. Visio¹ quæ apparuit meæ pusillitati a Deo ter, de revelatione reliquiarum beati et gloriosi protomartyris Stephani et primi diaconi Christi, et Nicodemii qui in Evangelio scriptus est, et Gamalielis qui

¹ In MSS. deest vox, *visio*.

EX FLORIACENSI CODICE ET ALIIS MSS.

LUCIANUS misericordia indigens et omnium hominum minimus, presbyter Ecclesie Dei quæ est in villa Caphargamala in territorio Jerosolymitano, sanctæ Ecclesie et omnibus sanctis qui sunt in Christo Jesu in universo mundo, in Domino salutem¹.

1. Revelationem sancti Stephani, quæ mihi per gratiam Domini et Salvatoris nostri ostensa est, dignum

¹ In codice Germanensi annorum fere 400 sic inscribitur: *Domino sancto et venerabili Hymnesio episcopo, humillimus et omnium infimus Lucianus presbyter de villa Capharga-*